

معضل خانمانسوز اعتیاد در ایران!

بهرام رحمانی

bamdadpress@telia.com

اعتیاد، یکی از مهم‌ترین معضلات اجتماعی و خانمانسوز عصر ما به ویژه در میان جوانان است. این معضل اجتماعی در تمام جهان وجود دارد. اما این مسئله را باید در ایران تحت حاکمیت نمایندگان خدا، طور دیگری مورد بررسی قرار داد. چرا که اگر در نقاط مختلف دنیا، باندهای مافیایی انحصار توزیع مواد مخدر را در اختیار دارند، در ایران باندهای وابسته به حاکمیت، بدون ترس از پیگردهای «قانونی»، در توزیع مواد مخدر نیز مانند قاچاق کالا، سلاح‌های کشتار جمعی، فروش مشروبات الکلی، سازماندهی تن‌فروشی، رشوه‌گیری، دزدی، غارت، جنایت و غیره کسب سود می‌کنند و تعداد هر چه بیش‌تری از افراد جامعه را به دام اعتیاد می‌کشانند.

اساساً اعتیاد ریشه در فقر و فلاکت و ناامیدی و فشارهای روحی و روانی و اختناق سیاسی دارد. اگر از این منظر به مسئله اعتیاد نگریسته شود، باز هم دلیل آن را باید در سیاست‌های رژیم جمهوری اسلامی جستجو کرد. فقر و فلاکت، تورم و گرانی، سانسور و اختناق و مشکلات خانوادگی از جمله عوامل مهمی هستند که کشش انسان‌ها به سوی اعتیاد را تشدید می‌کند. برای نمونه چند سال پیش، استاندار کردستان، رسماً اعلام کرده بود که بلایی سر جوانان کردستان خواهد آورد که توان اعتراض نداشته باشند. بنابراین، یکی دیگر از اهداف غیرانسانی حاکمان جمهوری اسلامی از آلوده کردن جوانان به اعتیاد دور کردن آن‌ها از دخالت فعال در مسایل سیاسی و اجتماعی است.

طبیعی است که فرد معتاد نه تنها زندگی و آینده خود را تباه می‌سازد، بلکه در عین حال کمر اطرافیان خود را نیز می‌شکند و زمین‌گیر می‌کند. نهایت امر، سیاست‌های وحشیانه اقتصادی و اجتماعی رژیم جمهوری اسلامی و باندهای مافیایی قاچاق مواد مخدر آن، عامل اصلی رشد سریع و گسترده اعتیاد، در جامعه ایران است.

بخشی از جوانانی که در حاکمیت جمهوری اسلامی و در خانواده و جامعه، آمال و آرزوهای خود را همواره سرکوب و لگدمال‌شده می‌بینند، دچار ده‌ها آسیب اجتماعی می‌گردند و از جمله زمینه مساعدی برای کشیده شدن به دام اعتیاد پیدا می‌کنند. انسان ناامید و سرکوب‌شده، برای خلاصی و فراموش کردن دردها و رنج‌هایش و ناراحتی‌های روحی و روانی‌اش به خودکشی و اعتیاد و دیگر آسیب‌های اجتماعی فکر می‌کند.

لازم به تاکید است که آمارهای رسمی جمهوری اسلامی، از جمله در عرصه اعتیاد، بسیار متناقض و محدود است. اما آمارهای غیررسمی درباره اعتیاد، بسیار بالاتر از ارقامی است که رژیم منتشر می‌کند. همچنین آمارهای رسمی محدود به کسانی است که یا پایشان به زندان و بیمارستان کشیده شده و یا در کنار خیابان افتاده‌اند، در حالی که بسیاری از خانواده‌های ایرانی، اعتیاد اعضای خانواده خود را مخفی نگاه می‌دارند. علاوه بر این‌ها، کسانی که دست‌شان به دهانشان می‌رسد، در آمارها منظور نمی‌شوند. صد البته، بخشی از اعیان و اشراف و روحانیون و مقامات رژیم، بساط بافور و منقل خود را در کنار بساط دیگرشان روزانه پهن می‌کنند و از دیر زمان به آن عادت کرده‌اند نیز هرگز در آمارها منظور نمی‌گردند. از این‌رو، رقم آمار معتادین در ایران بسیار بالاتر از آمارهای رسمی است. ایران، به لحاظ جغرافیایی همسایه بزرگ‌ترین کشور تولیدکننده خشخاش و مواد مخدر است که به طور متوسطه سالانه حدود سه هزار تن مواد مخدر تولید می‌کند. در حالی که پس از اشغال نظامی افغانستان توسط آمریکا و متحدانش، میزان تولید خشخاش در این کشور افزایش یافته و به پنج هزار تن رسیده است. در ایران روزانه، حدود ۴ تن مواد مخدر مصرف می‌شود و هر فرد معتاد قادر است ۱۰ نفر دیگر را نیز به اعتیاد آلوده سازد.

۴ میلیون نفر، جدیدترین آمار رسمی معتادان ایران!

براساس آخرین تحقیقات رسمی ایران، شمار مصرف‌کنندگان مواد مخدر در این کشور، ۴ میلیون نفر است. براساس آخرین ارزیابی‌ها، بالغ بر ۹۹۴۷۲ میلیارد ریال شامل هزینه‌های خرید و مصرف مواد مخدر بوده است. (۱)

مصرف مواد مخدر در افزایش تصادفات رانندگی موثر است. ۱۰ تا ۱۵ درصد تصادفات در سال بر اثر استفاده مواد مخدر اتفاق می‌افتد. علاوه بر این، تحقیقات نشان می‌دهد که ۴۰ تا ۵۰ درصد سرقت‌ها در ایران، ناشی از اعتیاد و مصرف مواد مخدر بوده است. ۶۵ درصد از بیماری‌های ایدز در ایران، از راه تزریق مواد مخدر منتقل می‌شود. همچنین ۵۰ درصد از علت‌های طلاق هم به مسئله اعتیاد مربوط است.

رییس سازمان بهزیستی کشور گفته است: «۵۵ درصد معتادان کشور، ۲۰ تا ۴۵ ساله هستند که این مساله نشان‌دهنده جدی بودن تهدید مواد مخدر برای جوانان است.»

یک میلیون و ۲۰۰ هزار معتاد زیر ۲۰ سال

براساس آمار سازمان ملل، ۳۰ درصد از معتادان دنیا را جوانان ۱۵ تا ۲۰ سال تشکیل می‌دهند، در حالی که در ایران، ۴۷ درصد معتادان بین ۲۵ تا ۴۰ سال دارند و حدود ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از معتادان نیز جوانان زیر ۲۰ سال هستند.

علی هاشمی، دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر، در یک کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد، در هر ساعت ۴۴ نفر در ارتباط با مواد مخدر دستگیر می‌شوند که ۷۰ درصد آن‌ها معتاد هستند. همچنین براساس شاخص دستگیری‌ها نیز ۱/۱ درصد دانش‌آموز و دانشجو هستند. بنا به اظهار هاشمی، طبق آمار سال گذشته، ۵۴ هزار دانش‌آموز و دانشجو معتاد در مدارس و دانشگاه‌های ایران وجود داشته است. همچنین بنا به گزارش سازمان ملی جوانان جمهوری اسلامی، از مجموع ۶۲۹ هزار نفر ورودی زندان در سال ۱۳۸۰، حدود ۴۳ درصد آن افراد ۱۵ تا ۲۹ ساله بوده‌اند. در حالی که تعداد افراد این گروه در سال ۱۳۷۵، ۲۱۹ هزار و ۱۷۵ نفر بوده است. بنا به گفته سرپرست معاونت اجتماعی نیروی انتظامی استان چهارمحال و بختیاری، هم‌اکنون میانگین سن اعتیاد در این استان، بین ۱۵ تا ۲۹ سال است.

بیش از ۹۰ درصد معتادان ایران متاهل هستند!

نتایج بررسی مشترک دفتر کنترل مواد مخدر سازمان ملل و سازمان بهزیستی بین سال‌های ۱۳۷۸_۱۳۷۷ بیانگر این امر است که ۹۳/۴ درصد معتادان ایرانی را مردان متاهل بین ۲۳ تا ۴۴ سال تشکیل می‌دهند که این افراد به نوعی بر روی سایر اعضای خانواده نیز تاثیر منفی می‌گذارند.

۵ هزار کارتن خواب معتاد در تهران

رییس مرکز مبارزه با مواد مخدر نیروی انتظامی تهران، با اشاره به وجود ۵ هزار معتاد کارتن‌خواب در تهران گفت که در شهر تهران تنها یک مرکز بازپروری برای معتادان در قرچک ورامین وجود دارد که این مرکز ظرفیت پذیرش معتادان دستگیرشده را ندارد. به گفته وی، اردوگاه قرچک ورامین، تنها ظرفیت پذیرش یک هزار معتاد را دارد، در حالی که تعداد معتادان دستگیرشده، بسیار بیش‌تر از این تعداد است. (۲)

تعداد متوفیان ناشی از مصرف زیاد مواد مخدر در ایران، هر سال سیر صعودی داشته و از رقم ۱۰۵ در سال ۱۳۷۳، به ۳۱۸۴ مورد در سال ۱۳۸۱ رسیده است. در سال ۱۳۸۲ نیز، مرگ و میر معتادان نسبت به سال گذشته، ۵۰ درصد افزایش یافته و به ۴۵۰۰ نفر بالغ گردیده است.

رشد توزیع تریاک و کاهش قیمت آن

در نیمه اول سال ۱۳۸۲، هر کیلو تریاک ۱ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان بود و در نیمه دوم همان سال، به ۹۵۰ هزار تومان کاهش یافت.

میزان مواد مخدر در سال ۸۲، نسبت به سال ۸۱، ۵۴ درصد افزایش داشته که ۳۴ درصد این افزایش به فراوانی ورود مواد مخدر به بازار مربوط می‌شود.

حشیش باعث بیماری اسکیزوفرنی می‌شود!

بنا به گزارش رویتر، پژوهشگران هلندی ثابت کرده‌اند که در بین مبتلایان به اسکیزوفرنی، بسیاری از موارد اولین حمله بیماری خود را در سنین جوانی در زمان استعمال حشیش تجربه کرده‌اند. این محققان، ۱۳۳ بیمار مبتلا به اسکیزوفرنی را مورد بررسی قرار دادند و مشخص کردند که ۷۰ درصد این بیماران، استعمال حشیش داشته‌اند و ۹۷ درصد آن را مردان تشکیل می‌دهند. بیماران مرد، در زمان اولین حمله بیماری جوان‌تر از بیماران زن بوده‌اند و استعمال‌کنندگان حشیش، در سنین پایین‌تری به بیماری اسکیزوفرنی مبتلا می‌شوند. براساس این تحقیقات، مردان جوانی که استعمال حشیش دارند، حدود ۷ سال زودتر به بیماری اسکیزوفرنی مبتلا می‌شوند.

مواد مخدر امروزه به عنوان اولین و مهم‌ترین منبع درآمد اقتصادی بخشی از سرمایه‌داران جهان است، به طوری که سالانه ۱۶۰۰ میلیارد دلار درآمد مالی به جیب این بخش از سرمایه‌داران سرازیر می‌شود.

بنا به اقرار یکی از مسئولان ستاد مبارزه با مواد مخدر، در ایران هر دقیقه یک معتاد می‌میرد و طی چند سال اخیر، حدود دو میلیون و ۷۰۰ هزار معتاد دستگیر شده‌اند که سن آن‌ها بین ۱۰ تا ۱۰۰ سال بوده است. در حالی که این مسئول، از مصرف روزانه دو تن مواد مخدر به ارزش ۴۵ هزار میلیارد ریال در کشور خبر می‌دهد، برخی کارشناسان معتقدند که روزانه بین دو تا شش تن مواد مخدر توسط معتادان ایرانی مصرف می‌شود. در ایران، ۱۲ میلیون نفر به نوعی درگیر با مشکل مواد مخدر هستند.

رقم رشد اعتیاد در ایران، به حدی تکان‌دهنده است که سایت «بازتاب» جمهوری اسلامی نیز در این مورد چنین می‌نویسد: «ایران از سال ۱۲۸۹ شمسی که قانون تحدید تریاک به تصویب رسیده یعنی ۹۲ سال است که با مواد مخدر مبارزه می‌کند ولی "هر سال دریغ از پارسال" زیرا بنا به آمار، سالانه هزار تن مواد مخدر در ایران مصرف می‌شود و تنها ۱۵ درصد آن کشف می‌گردد.» (۳)

بدین ترتیب آشکار است که مبارزه رژیم جمهوری اسلامی با قاچاق و توزیع مواد مخدر، نه تنها تزویر و ریا و تظاهری بیش نیست، بلکه مقامات و ارگان‌ها و باندهای دور و نزدیک و نهان و آشکار آن نیز از منبع قاچاق مواد مخدر سودهای میلیارد دلاری به جیب می‌زنند.

عوامل مهم برای شیوع مصرف مواد مخدر در بین جوانان، افزایش نرخ بیکاری، فقر و فلاکت اقتصادی، گرانی و تورم، اختناق سیاسی و مشکلات خانوادگی است که اگر چاره‌اندیشی سریع و

جدی در این مورد صورت نگیرد، اکثریت ۴۴ میلیون نفر از جمعیت جوان کشور در معرض این خطر جدی قرار دارند.

در حاکمیت رژیم جمهوری اسلامی، به جز درصد کوچکی از جمعیت کشور، که درآمد بالا و یا کافی دارند، نه تنها ارتش بیکاران، بلکه بسیاری از افراد شاغل نیز مایحتاج اولیه زندگی خود و خانواده‌هایشان را به سختی تامین می‌کنند. حتا دستمزد ناچیز کارگران نیز به موقع پرداخت نمی‌شود.

برای مثال، وحید کلیایی، «جانباز شیمیایی» ۲۵ درصد است که همراه پدر و برادرش ۶ سال در جبهه‌های جنگ ایران و عراق جنگیده است. او می‌گوید: «از سن ۱۳ سالگی برای دفاع از ملت و وطنم به فرمان امام و نه از روی اجبار جنگیدم؛ ولی الان دستم از همه جا کوتاه است. نان شب نداریم، زخم، من و سه دخترم را به خاطر مشکلات اعصاب و روان رها کرده و رفته است... از حدود ۲ سال پیش با اجرای قانون حالت اشتغال، ماهانه ۱۶۰ هزار تومان حقوق می‌گیرم که از این مبلغ ۴۸ هزار تومان بابت قسط وام‌های مختلف و از ۵۷ هزار تومان باقی‌مانده ۱۲ هزار تومان بابت قسط بانک، ۳۰ هزار تومان بابت قسط مسکن کم می‌شود و کل دریافتی آخرین حقوقم فقط ۸۰۰ تومان بود. با این پول باید هزینه‌های خانه، قبض آب، برق، گاز، تلفن، خورد و خوراک و هزینه تحصیل دخترانم را بدهم. این جانباز در واحد ۱۱ یک آپارتمان ۱۲ واحدی در کیان‌مهر کرج زندگی می‌کند. بنیاد جانبازان به ازای این واحد هر ماه مبلغی از حقوقش را کسر می‌کند...» (۴)

این نمونه، بیانگر زندگی دردناک و مملو از درد و رنج میلیون‌ها انسان در ایران است. در حالی که اکنون، آوازه ثروت‌های بادآورده «آقازاده‌ها» و سرمایه‌گذاری‌های کلان داخلی و خارجی آن‌ها نه تنها در ایران، بلکه در جهان طنین اندازه شده است.

بخش اعظم مزدبگیران که بیش از ۷۰ درصد جامعه را تشکیل می‌دهند از نظر استانداردها و معیارهای جهانی، در مرز و یا زیر خط فقر به سر می‌برند، در چنین شرایطی فشارهای روحی و روانی ناشی از مشکلات اقتصادی و فشارهای سیاسی بر خانواده‌های مزدبگیران به ویژه جوانان تاثیر مخربی می‌گذارد. تاثیرات سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی جمهوری اسلامی، عواملی را نظیر استرس، دزدی، جنایت، اعتیاد، مهاجرت، فرار از منزل، فحشا، خودکشی، ورود به باندهای مافیایی و به طور کلی آسیب‌های روانی و اجتماعی را به خانواده‌ها تحمیل می‌سازد. علاوه بر این‌ها فقر، تاثیر به سزایی در بهداشت روانی، رشد جسمی و فکری و اخلاقی افراد می‌گذارد. بسیاری از کودکان و جوانان خانواده‌های فقیر، از یک زندگی عادی انسانی، تحصیل و تفریح و شکوفا کردن استعدادهایشان محروم هستند و به کارهای سخت و صاقت فرسایي وادار می‌شوند. بخشی از این جوانان، جایگاه اجتماعی دردناکی پیدا می‌کنند و قربانی انواع و اقسام حوادث و آسیب‌های اجتماعی می‌گردند.

مسلم است که رژیم جمهوری اسلامی، مستقیماً در شیوع اعتیاد نقش اصلی را ایفا می‌کند. بنابراین، با وجود چنین رژیم ضدانسانی نمی‌توان نیروی جوان را در برابر این هیولای مخوف قرنطینه کرد و جلو رشد و گسترش آن را گرفت. اما در چنین شرایطی طبیعی است که تا برافکندن این رژیم، نباید دست روی دست گذاشت و منتظر روز موعود شد، بلکه بر عکس از هم‌اکنون باید به فکر جلوگیری از رشد و گسترش این بیماری خانمانسوز بود و با هر امکانی به مبارزه با آن و کمک به افراد معتاد جامعه شتافت.

جنبش‌های اجتماعی مانند جنبش کارگری، جنبش زنان، جنبش جوانان و دانشجویان ضروری است که دست‌اندرکار کانون‌ها، انجمن‌ها و مجامعی شوند که با کمک و یاری رسانه‌های گروهی پیشرو و انسان‌دوست، افکار عمومی جامعه و به ویژه جوانان را نسبت به عواقب و عوارض بیماری دودمان برانداز و جان‌کاه اعتیاد آگاه سازند. از سوی دیگر با همکاری روانشناسان، جامعه‌شناسان، پزشکان داوطلب و همه افراد انسان‌دوست، مکان‌هایی را برای ترک اعتیاد جوانان با روش‌های علمی و منطبق با استانداردهای بین‌المللی دایر کنند. بعلاوه بسیار حائز اهمیت است که والدین با فرزندان خود رابطه نزدیکی داشته و در فضایی دوستانه آن‌ها را به عواقب مخرب ناشی از اعتیاد و دیگر معضلات اجتماعی آگاه سازند. همچنین ضروری است که یکی از شعارهای جنبش‌های اجتماعی، عدم «مجرم» شمردن شخص معتاد باشد. چرا که در حاکمیت جمهوری اسلامی، عاملان اصلی هدایت کنندگان قاچاق کلان مواد مخدر مصونیت «قانونی» دارند و یا در بالاترین ارگان‌های جمهوری اسلامی جا خوش کرده‌اند، در حالی که خرده‌فروشان و معتادان دستگیر و زندانی و اعدام می‌شوند. در وضعیت حاضر، حرکت‌های این‌چنینی می‌توانند، در جهت جلوگیری از شیوع اعتیاد و ترک اعتیاد جوانان موثر واقع گردند.

منابع:

- ۱_ ایسنا، ۲ اردیبهشت ۱۳۸۴؛
- ۲_ ایلنا، ۱۷ مرداد ۱۳۸۳؛
- ۳_ سایت «بازتاب» جمهوری اسلامی، ۶ فرودین ۱۳۸۴؛
- ۴_ ایسنا، ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۴.

۱۷ مه ۲۰۰۵

* بر گرفته از نشریه جهان امروز ۱۵۰